

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 20Co/87/2015
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8114200811
Dátum vydania rozhodnutia: 28. 04. 2016
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Michal Boroň
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2016:8114200811.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Michala Boroňa a sudcov JUDr. Elišky Wagshalovej a JUDr. Antónie Kandravej v právnej veci žalobcu: D. L., nar. XX.X.XXXX, trvale bytom v D., E. XXXX/XX, právne zastúpeného JUDr. Igorom Šafrankom, advokátom so sídlom Svidník, ul. Sov. Hrdinov 163/66, proti žalovanému: PROFI CREDIT Slovakia, s.r.o., IČO: 35 792 752 so sídlom v Bratislave, Pribinova 25, právne zastúpeného Advokátskou kanceláriou JUDr. Andrea Cviková s.r.o., IČO: 47 233 516 so sídlom v Bratislave, Kubániho 16, v konaní o vydanie bezdôvodného obohatenia a určenia neprijateľnej zmluvnej podmienky, o odvolaní žalovaného proti rozsudku Okresného súdu Prešov č. k. 12C 7/2014-93 zo dňa 4. 12. 2014 jednohlasne takto

rozhodol:

I. P o t v r d z u j e sa rozsudok s výnimkou výroku o zamietnutí žaloby v prevyšujúcej časti.

II. Žalovaný je p o v i n n ý nahradiť žalobcovi trovy odvolacieho konania vo výške 86,98 Eur k rukám jeho právneho zástupcu JUDr. Igora Šafranka do 15 dní od právoplatnosti tohto rozsudku.

o d ô v o d n e n i e :

Napadnutým rozsudkom Okresný súd Prešov (ďalej len „súd prvého stupňa“) určil, že zmluvná podmienka uvedená v zmluve č. 830039898 o revolvingovom úvere v článku 8.1 zo dňa 15.7.2011, podľa ktorej predmetom tejto dohody o poskytnutí služby je záväzok veriteľa poskytnúť dlžníkovi na jeho žiadosť a po splnení nižšie uvedených podmienok službu spočívajúcu v možnosti odkladu maximálne troch akýchkoľvek splátok úveru, resp. revolvingovo poskytnutého na základe žiadosti/zmluvy uzavretej medzi veriteľom a dlžníkom (ďalej ako úver/revolving) a záväzok dlžníka zaplatiť veriteľovi odplatu:

a) za poskytnutie služby spočívajúcej v možnosti odkladu splatnosti splátok úveru vo výške 215,75 eur,
b) za poskytnutie služby spočívajúcej v možnosti odkladu splatnosti splátok revolvingu vo výške 112,08 eur v prípade, ak bude dlžníkovi revolving poskytnutý, odplatu je veriteľ na základe vlastného uváženia jednostranne znížiť, k čomu dlžník udeľuje veriteľovi svoj súhlas a veriteľ je povinný písomne oznámiť dlžníkovi stanovenú zníženú výšku odplaty, pričom písomné oznámenie bude tvoriť prílohu tejto dohody o poskytnutí služby, je neprijateľnou zmluvnou podmienkou.

Žalovanému uložil povinnosť zaplatiť žalobcovi titulom bezdôvodného obohatenia 403,52 eur v lehote do troch dní od právoplatnosti tohto rozsudku a v prevyšujúcej časti žalobu zamietol. Ďalším výrokom žalovanému uložil povinnosť nahradiť žalobcovi trovy konania 412,97 eur na účet jeho právneho zástupcu, v lehote do troch dní od právoplatnosti tohto rozsudku.

Vo svojom rozhodnutí súd prvého stupňa okrem iného uviedol, že podľa názoru súdu ide o hrubú nerovnováhu práva a povinnosti účastníkov spornej dohody v neprospech spotrebiteľa. Nie je možné vylúčiť súdnu kontrolu tejto zmluvnej podmienky s tým, že sa týka ceny. Súd prvého stupňa posudzoval nie cenu - výšku, ale obsah tejto dohody, ktorá spočíva v tom, že spotrebiteľ nemá platiť za niečo,

čomu nie je dodané. Celá dohoda sa posudzuje komplexne, teda nielen výška stanoveného poplatku, ktorý však nepochybne vzhľadom na to, že predstavuje 14% poskytnutého úveru, len potvrdzuje záver o neprijateľnosti celej tejto zmluvnej podmienky. Zo súdnej kontroly môže byť vylúčená dohoda, ak by bola individuálne dojednaná. Tento názor je však spochybnený už tým, že ide o formulárovú dohodu. Navyše z výpovede žalobcu, ktorej súd nemal dôvod neveriť, pretože je tiež dôkazným prostriedkom, nepochybne vyplýva, že v čase, keď ju žalobca podpisoval, žiadna suma poplatku v nej uvedená nebola.

Podľa názoru súdu v zmluve o spotrebiteľskom úvere musia byť rozlíšené splátky istiny, úrokov a iných poplatkov, pričom uvedený nedostatok spôsobuje následok vyplývajúci z § 11 ods. 1 zákona č. 129/2010 Z. z. spotrebiteľských úveroch spočívajúci v tom, že spotrebiteľský úver sa považuje za bezúročný a bez poplatkov.

Súd zároveň vyhodnocoval platnosť dohody o úrokoch, ako časti zmluvy o spotrebiteľskom úvere, a to s poukazom na § 39 a § 3 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Dospel k záveru, že dohoda o úroku vo výške 70,01 % ročne je absolútne neplatná.

O náhrade trov konania súd prvého stupňa rozhodol podľa § 142 ods. 1 O.s.p.

Proti tomuto rozsudku podal v zákonom stanovenej lehote odvolanie žalovaný. V odvolaní okrem iného uviedol, že v prvom rade namieta zákonnosť a vecnú opodstatnenosť záveru, kedy by úver poskytnutý na základe zmluvy mal byť bezúročným a bez poplatkov. Pre takýto záver totiž ani len nie sú splnené zákonné predpoklady definované v ust. § 11 ods. 1 písm. a) zákona č. 129/2010 Z. z. v znení účinnom ku dňu uzavretia zmluva, teda 3. 9. 2010, kde zákon používa konjunktciu. Ďalej dôvodil, že záver o povinnom rozpisovaní splátky (ako obligátnej náležitosti zmluvy) nemá oporu v žiadnom zákone. Zmluva uzavretá medzi účastníkmi konania obsahuje výšku splátky, termín jej splatnosti, ako aj počet splátok. Žalovaný v súvislosti s posúdením uzavretej dohody o poskytnutí služby ako neprijateľnej podmienky uvádza, že dohoda o poskytnutí služby je doplnkovou a dobrovoľnou službou, ktorá je samostatne parafovaná, a cena plnenia je vždy dohodou strán. Na základe uvedeného navrhol, aby odvolací súd zmenil napadnutý rozsudok tak, že návrh v celom rozsahu zamietne a zaviazže žalobcu na zaplatenie náhrady trov právneho zastúpenia v konaní pred súdom prvého stupňa, alternatívne aby odvolací súd zrušil rozsudok a vec vrátil súdu prvého stupňa na nové konanie a rozhodnutie.

K odvolaniu žalovaného sa písomne vyjadril žalobca navrhujúc napadnutý rozsudok ako vecne správny potvrdiť a priznať mu náhradu trov odvolacieho konania spolu vo výške 86,98 Eur.

Odvolací súd preskúmal napadnutý rozsudok spolu s konaním, ktoré mu predchádzalo podľa zásad upravených v ust. § 212 O.s.p. a zistil, že odvolanie žalovaného nie je dôvodné.

Odvolací súd sa stotožňuje so záverom prvostupňového súdu vo vzťahu k neprijateľnosti zmluvnej podmienky a na potvrdenie správnosti záveru, keďže nevidí dôvod na odklon od právneho záveru vyjadrenom v rozhodnutí Krajského súdu v Prešove v obdobnej právnej veci samotného žalovaného sp. zn. 20Co 99/2014, poznamenáva.

Odvolací súd pripomína body 25-29 rozsudku Súdneho dvora Európskej únie C-168/05 Mostaza Claro cit.: „Systém ochrany zavedený smernicou vychádza z myšlienky, že spotrebiteľ sa v porovnaní s predajcom alebo dodávateľom nachádza v znevýhodnenom postavení, pokiaľ ide o vyjednávaciu silu, ako aj o úroveň informovanosti, a táto situácia ho vedie k pristúpeniu na podmienky pripravené vopred predajcom alebo dodávateľom bez toho, aby mohol vplývať na ich obsah (rozsudok z 27. júna 2000, Océano Grupo Editorial a Salvat Editores, C-240/98 až C-244/98, Zb. s. I-4941, bod 25).

Tento nerovný stav medzi spotrebiteľom a predajcom alebo dodávateľom môže byť kompenzovaný iba pozitívnym zásahom, vonkajším vo vzťahu k samotným účastníkom zmluvy (rozsudok Océano Grupo Editorial a Salvat Editores, už citovaný, bod 27).

Na základe týchto zásad Súdny dvor rozhodol, že možnosť súdu skúmať ex offo nekalú povahu podmienky predstavuje prostriedok vhodný zároveň na dosiahnutie výsledku stanoveného v článku 6 smernice, teda zabránenie tomu, aby jednotlivý spotrebiteľ nebol viazaný nekalou podmienkou, a na prispenie k splneniu cieľa stanoveného v jej článku 7, pretože takéto preskúmanie môže mať

odradzujúci účinok prispievajúci k ukončeniu používania nekalých podmienok v zmluvách uzavretých so spotrebiteľmi zo strany predajcov alebo dodávateľov (rozsudky Océano Grupo Editorial a Salvat Editores, už citovaný, bod 28, ako aj z 21. novembra 2002, Cofidis, C-473/00, Zb. s. I-10875, bod 32).

Táto možnosť priznaná súdu bola posúdená ako nevyhnutná pre to, aby bola pre spotrebiteľa zabezpečená účinná ochrana, najmä s ohľadom na nezanedbateľné nebezpečenstvo toho, že tento spotrebiteľ o svojich právach nevie, alebo má ťažkosti s ich uplatnením (rozsudky Océano Grupo Editorial a Salvat Editores, už citovaný, bod 26, ako aj Cofidis, už citovaný, bod 33).

Ochrana, ktorú smernica priznáva spotrebiteľom, sa tak vzťahuje na prípady, v ktorých sa spotrebiteľ, ktorý s predajcom alebo dodávateľom uzavrel zmluvu obsahujúcu nekalú podmienku, zdrží namietania nekalej povahy tejto podmienky z dôvodu, že buď o svojich právach nevie, alebo preto, že je odradený od ich uplatňovania z dôvodov nákladov, ktoré by malo za následok súdne konanie (rozsudok Cofidis, už citovaný, bod 34).“

Krajský súd v Prešove vo veci 18Co/109/2011 konštatoval, že cit. „neprijateľnou zmluvnou podmienkou je podmienka, ktorá vyvoláva v neprospech spotrebiteľa, ako slabšej zmluvnej strany, hrubú nerovnováhu. Znak neprijateľnej zmluvnej podmienky napĺňa nielen podmienka, ktorá je neprimeraná (napr. neprimeraná sankcia za porušenie záväzku spotrebiteľa), ale aj podmienka, ktorá je neurčitá alebo je v rozpore s „ratio legis“ zákonného ustanovenia, podľa ktorého bola dojednaná (napr. úroky z omeškania nad limit podľa nar. vl. 87/1995 Z.z.). Za neprijateľnú považuje odvolací súd aj zmluvnú podmienku, ktorá vyjadruje finančný záväzok spotrebiteľa za plnenie, ktoré mu po materiálnej stránke nie je dodané a slúži v skutočnosti záujmom dodávateľa (tzv. teória skutočného plnenia spomínaná najčastejšie v súvislosti s poplatkami v spotrebiteľských úverových vzťahoch)“.

Neprijateľné podmienky nie sú taxatívne vypočítané a súdna prax ich môže judikovať so zreteľom na skutkové a právne okolnosti prípadu. Súdny členský štát môžu judikovať, ktoré zmluvné podmienky sú nekalé (porov. C 237/02, Freiburger Kommunalbauten cit. „Vnútroštátnemu súdu prislúcha určiť, či zmluvná podmienka, ako je tá, ktorá je predmetom sporu vo veci samej, spĺňa kritériá požadované na to, aby ju bolo možné kvalifikovať v zmysle článku 3 ods. 1 smernice 93/13 ako nekalú.“

Zmluvné dojednanie nie je formulované tak, že ak spotrebiteľ skutočne chce odklad splátok, môže si ho aktivovať (prípadne vykonať úkon, ktorý by bolo možné považovať za súhlas s jeho využívaním za poplatok), ale je formulované tak, že službu napriek tomu, že ju spotrebiteľ ešte nepotrebuje a zjavne ani nechce, zaplatí poplatok vo výške 215,75 Eur, t.j. poplatok vo výške zodpovedajúcej cca 14%-ám poskytnutého úveru (1 500,00 Eur). Mesačná splátka je vo výške 80,37 Eur. Za odklad troch splátok, t.j. splátok vo výške 241,11 Eur, spotrebiteľ by mal podľa dojednania vopred, t.j. už pri uzavretí zmluvy, uhradiť poplatok takmer vo výške samotného súčtu odložených splátok. Hrubá nerovnováha v právach a povinnostiach je preto nepochybná.

V tejto súvislosti súd poukazuje na to, že v zmysle citovaného ustanovenia § 54 ods. 2 O.s.p. v pochybnostiach o obsahu spotrebiteľských zmlúv platí výklad, ktorý je pre spotrebiteľa priaznivejší, ako aj na nemeckú názorovú líniu týkajúcu sa výkladu zmluvných dojednaní v spotrebiteľských zmluvách (s ktorou sa stotožňuje). Vrchný krajský súd v Brandenbursku (Brandenburgisches Oberlandesgericht) v rozhodnutí z 21.06.2006 č. k. 7 U 17/06 konštatoval, že „Pri skúmaní neprijateľnej povahy zmluvných podmienok súd v súlade s rozhodovacou líniou Spolkového súdneho dvora (BGH) potvrdil, že je potrebné vychádzať z najneprijateľnejšieho výkladu, aký pri posudzovaných zmluvných podmienkach vôbec prichádza do úvahy“. Pri aplikácii teórie najnepriaznivejšieho výkladu súd dospel k záveru, že zmluvná formulácia poplatku za odklad splátok je spôsobilá poškodiť spotrebiteľa.

Pokiaľ odvolateľ poukazuje na to, že cena plnenia nemôže byť neprijateľnou zmluvnou podmienkou, odvolací súd poukazuje na rozsudok Súdného dvora Európskej únie vo veci Aziz C-415/11: „na účely určenia, či dôjde k nerovnováhe „napriek požiadavke dôvery [dobrej viery -neoficiálny preklad]“, treba preveriť, či predajca alebo dodávateľ, ktorí zaobchádzajú so spotrebiteľom čestne a rovnocenne, mohol rozumne očakávať, že by tento spotrebiteľ súhlasil s dotknutou podmienkou po individuálnom dojednaní.

Článok 3 ods. 3 smernice sa má vykladať v tom zmysle, že príloha, na ktorú odkazuje toto ustanovenie, obsahuje len orientačný a nevyčerpávajúci zoznam podmienok, ktoré možno považovať za nekalé.“

Rovnako tak rozsudok Súdneho dvora Európskeho súdu vo veci Caja de Ahorros C-484/08 cit: „Článok 4 ods. 2 a článok 8 smernice Rady 93/13/EHS z 5. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách sa musia vykladať v tom zmysle, že nebránia takej vnútroštátnej právnej úprave, akou je právna úprava dotknutá vo veci samej, ktorá umožňuje súdne preskúmanie nekalej povahy zmluvných podmienok týkajúcich sa definície hlavného predmetu zmluvy alebo primeranosti medzi cenou a odmenou na jednej strane a službami či tovarmi poskytnutými v protihodnote na strane druhej, aj keď sú tieto podmienky formulované jasne a zrozumiteľne.

Článok 2 ES, článok 3 ods. 1 písm. g) ES a článok 4 ods. 1 ES nebránia takému výkladu článku 4 ods. 2 a článku 8 smernice 93/13, podľa ktorého členské štáty môžu prijať vnútroštátnu právnu úpravu umožňujúcu súdne preskúmanie nekalej povahy zmluvných podmienok týkajúcich sa definície hlavného predmetu zmluvy alebo primeranosti medzi cenou a odmenou na jednej strane a službami či tovarmi poskytnutými v protihodnote na strane druhej, aj keď sú tieto podmienky formulované jasne a zrozumiteľne.“ S poukazom na uvedené nie je ani v tomto smere odvolacia námietka dôvodná.

Žalobca vo svojom odvolaní tvrdil, že úvaha súdu o tom, že poskytnutý úver sa považuje za bezúročný a bez poplatkov (v dôsledku čoho súd priznal žalobcovi nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia), nemá oporu v ustanovení § 11 ods. 1 písm. a) zákona č. 129/2010 Z. z. V tejto súvislosti odvolací súd poukazuje na to, že súd prvého stupňa pri rozhodovaní o priznaní nároku na vydanie bezdôvodného obohatenia vychádzal v prvom rade zo skutočnosti, že podľa ustanovenia § 39 a § 3 ods. 1 Občianskeho zákonníka je dohoda o výške úrokov absolútne neplatným právnym úkonom.

K výške úrokov za poskytnutý úver odvolací súd dodáva, že sa stotožňuje s prvostupňovým súdom, že úroky 70,01 % ročne sú neprímerane vysoké odporujúce dobrým mravom (porov. NS ČR vo veci 21Cdo 1484/2004 alebo NS SR vo veci 5Cdo 26/2011).

Odvolací súd prisvedčuje konštatovaniu prvostupňového súdu, že dohoda o výške úrokov musí byť v súlade s § 39 Občianskeho zákonníka, teda nesmie sa priečiť dobrým mravom, inak je právny úkon absolútne neplatný.

Správne prvostupňový súd poukázal na konštantnú judikatúru a uviedol, že hoci maximálna výška úrokov (ako odplaty za užívanie požičanej finančnej čiastky) pri peňažných pôžičkách ani pri úveroch nie je žiadnym právnym predpisom limitovaná a je ponechaná výlučne na dohodu zmluvných strán, nie je neobmedzená. O takýto stav pôjde spravidla vtedy, ak dohodnuté úroky presiahnu mieru úrokov poskytovaných peňažnými ústavmi v čase uzavretia zmluvy (porov. rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky vo veci 1MCdo 1/2009 zo dňa 31.7.2009).

V danom prípade sa prvostupňový súd správne zaoberal výškou úroku z úveru, ktorú činí 70,01 % ročne a porovnával ju s úrokmi poskytovanými peňažnými ústavmi v čase uzavretia zmluvy.

Z internetovej stránky Národnej banky Slovenska prvostupňový súd preveril úrokové miery podobných úverov v bankách a zistil, že pri spotrebiteľskom úvere so splatnosťou nad 1 rok do 5 rokov v júli 2011 bežný úrok predstavoval 15,17 % p.a. Z toho je zrejmé, že žalovaným požadovaný úrok v danom prípade bol 4,6 -násobne vyšší ako úrok, za ktorý za obdobných podmienok banky úver poskytovali.

Odvolací súd považuje za rozporné s dobrými mravmi, ak sa poskytne spotrebiteľovi úver s úrokom 4,6 krát prevyšujúcim priemerné úroky porovnateľných úverov poskytovaných bankami. Žalovaným požadovaný úrok z úveru ročne 70,01% spôsobil značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach účastníkov tejto úverovej zmluvy, pretože bolo súdom v rámci skutkového stavu preukázané a zistené, že priemerné v tomto období boli úroky vo výške 15,17 % ročne.

Úrok z úveru vo výške odporujúcej dobrým mravom, s ktorým zákon spája absolútnu neplatnosť (§ 39 Občianskeho zákonníka), nemožno obhajovať ani princípom zmluvnej slobody. Zmluvná sloboda účastníkov právneho vzťahu nie je neobmedzená a nesmie vybočiť z určitých aj právom

akceptovateľných hraníc. Jednou z týchto hraníc je i súdom prvého stupňa správne aplikovaný inštitút dobrých mravov (porov. 1MCdo 1/2009, 21Cdo 1484/2004 /ČR/).

Zmluvné podmienky v predmetnej veci prvostupňový súd správne, pokiaľ ide o úrok z úveru, vyhodnotil ako odporujúce dobrým mravom, a odvolaciemu súdu neprináleží ich upravovať tak, aby zodpovedali zákonnej požiadavke súladu s dobrými mravmi (rozsudok Súdneho dvora Európskej únie C-618/10 Banco Español). Odvolací súd na margo veci poznamenáva, že súdy sa značne kriticky vyjadrili už aj k nižším úrokovým sadzbám (5Cdo 26/2011 (48%), 1MCdo 1/09 (60%), Krajský súd v Prešove vo veci 3Co 67/2008 (25%). Nemecký BGH v rozsudku z 13. 3. 1990 AZ XI ZR 252/89 vyhlásil úver s rozdielom o 12% percentuálnych bodov oproti priemeru na trhu pre obdobný úver za nemravný a žalobu zamietol pre rozpor plnenia s dobrými mravmi (civilnoprávna úžera). Švajčiarsky spolkový súd znížil v roku 1967 rozhodnutím z 1. 4. 1967 úrokovú sadzbu v prípadoch úverov pre spotrebiteľov z 26% na 18% a sadzbu 26% vyhlásil za odporujúcu dobrým mravom.

Pokiaľ žalobca plnil úroky odporujúce dobrým mravom, nepochybne v súlade s vyššie uvedeným ide o plnenie z neplatného právneho úkonu. Na strane žalovaného preto došlo k bezdôvodnému obohateniu, ktoré musí vrátiť (§§ 451 ods. 2, 457 Občianskeho zákonníka).

Prvostupňový súd rozhodnutie riadne a presvedčivo odôvodnil. Z uvedených dôvodov odvolací súd potvrdil rozsudok ako vecne správny (§ 219 ods. 1, 2 O.s.p.).

Žalobca bol v odvolacom konaní úspešný a tomu zodpovedá aj výrok o náhrade trov odvolacieho konania postupom podľa § 224 ods. 1 v spojení s § 142 ods. 1 O.s.p. Súd priznal žalobcovi náhradu trov odvolacieho konania v ním uplatnenej a vyčíslenej výške 86,98 Eur, a to za vyjadrenie k odvolaniu vo výške 65,54 Eur, režijný paušál vo výške 8,04 Eur, vrátane 20% DPH. Žalovaný je povinný zaplatiť žalobcovi trovy odvolacieho konania vo výške 86,98 Eur na účet jeho právneho zástupcu JUDr. Igora Šafranka v lehote 15 dní odo dňa právoplatnosti tohto rozsudku.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.